

Wyrok z dnia 12 maja 2000 r.

II UKN 549/99

Dochód z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej, którego osiągnięcie powoduje zawieszenie lub zmniejszenie emerytury, oznacza dochód faktyczny, a więc dochód po potrąceniu ryczałtowo ustalonych kosztów jego uzyskania. Dochód taki może być ustalony na podstawie informacji urzędu skarbowego (§ 5 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty, Dz.U. Nr 58, poz. 290 ze zm.).

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN:
Kazimierz Jaśkowski, Andrzej Kijowski.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 12 maja 2000 r. sprawy z wniosku Mariana M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Ł. o wysokość emerytury, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 25 maja 1999 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 26 listopada 1998 r. [...] Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi oddalił odwołanie wnioskodawcy Mariana M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w Ł. z dnia 11 maja 1998 r. ustalającej, że osiągnięty przez wnioskodawcę dochód z prowadzonej działalności gospodarczej w latach 1995 i 1996 r. przekroczył wyższą kwotę graniczną, co uzasadniało zawieszenie emerytury w tych latach i żądanie zwrotu nienależnego świadczenia w łącznej kwocie 16.516,70 zł. Sąd ten ustalił, że wnioskodawca pobierający emeryturę od 1984 r. prowadził jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą i w latach 1995 i 1996 r. osiągnął dochód w wysokości uzasadniającej zawieszenie emerytury. W tej sytuacji pobrane w tych latach świadczenie miało charakter nienależny i podle-

ga zwrotowi. W podstawie prawnej wyroku Sąd powołał art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) i § 1 ust. 1 pkt 4 w związku z ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 22 lipca 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad zawieszania lub zmniejszania emerytury i renty (Dz.U. Nr 58, poz. 290 ze zm.). Stanowisko to w pełni podzielił Sąd Apelacyjny w Łodzi, oddalając apelację wnioskodawcy (wyrok z dnia 25 maja 1999 r. [...]).

W ocenie Sądu, faktyczny dochód wnioskodawcy (przyrost aktywów po odliczeniu nakładów koniecznych do ich uzyskania) został ustalony na podstawie informacji z Urzędu Skarbowego w Ł. i w toku postępowania przed Sądem nie został zakwestionowany. „Faktyczny dochód w rozumieniu przepisów ubezpieczeniowych, odpowiada pojęciu przychód w ustawie o podatku dochodowym od osób fizycznych” i oznacza dochód po potrąceniu ryczałtowo ustalonych kosztów jego uzyskania.

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie przepisów postępowania – art. 477¹⁴ § 1 KPC, 467 § 4 pkt 1 i 2 KPC oraz 379 pkt 5 w związku z art. 217 § 2 KPC, a także przepisów prawa materialnego przez niewłaściwą wykładnię § 1 ust. 3 rozporządzenia z dnia 22 lipca 1992 r. oraz przez niewłaściwe zastosowanie art. 106 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), wniósł o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania. Według skarżącego przedmiotem orzekania powinna być jedynie decyzja z dnia 11 maja 1998 r. „a odwołanie od decyzji z dnia 14. II.1998 r. podlegało odrzuceniu (...), wydanie więc w tym zakresie wyroku było niedopuszczalne”. Dochód faktyczny powinien być ustalony na podstawie opinii biegłego; nie jest nim (wbrew twierdzeniom Sądu) bowiem przychód w rozumieniu prawa podatkowego.

Nie wskazano nadto podstawy prawnej potrącenia nienależnego – w ocenie Sądu – świadczenia, nie rozważając w związku z tym, czy znajdzie zastosowanie w sprawie art.106 ustawy o z.e.p. Wnioskodawca miał podstawy uważać, że dochód powinien być pomniejszony o faktycznie wydatkowane środki, niezależnie od tego, czy w rozumieniu prawa podatkowego mogłyby one być zaliczone do kosztów jego uzyskania. Nadto decyzja została wydana w dniu 11 maja 1998 r., a więc na jej podstawie można żądać zwrotu świadczenia jedynie za okres po dniu 11 maja 1995 r. (za okres nie dłuższy niż 3 lata).

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Nie jest wątpliwe, że decyzja pozwanego organu rentowego z dnia 24 (a nie 14 jak twierdzi kasacja) lutego 1998r. została uchylona ("unieważniona"), a ostateczne rozliczenie pobranego przez wnioskodawcę świadczenia, zawiera decyzja z dnia 11 maja 1998 r. W takiej sytuacji rzeczą Sądu pierwszej instancji było umorzenie postępowania spowodowanego odwołaniem od tej pierwszej decyzji i objęcie rozpoznaniem odwołania od decyzji z dnia 11 maja 1998r.

Fakt, że w komparycji wyroku Sądu pierwszej instancji zamieszczono również tę pierwszą decyzję organu rentowego (co pominął Sąd Apelacyjny), nie stanowi naruszenia powołanych w kasacji przepisów, a już z całą pewnością nie może być traktowane jako przesłanka nieważności postępowania. Podobnie należy ocenić zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 467 § 4 pkt 1 i 2 KPC. Przepisy te dotyczą wstępnego badania sprawy i, co oczywiste, nie był stosowany przez Sąd Apelacyjny, a zatem nie mógł być przez ten Sąd naruszony.

Nie można też doszukiwać się - wbrew twierdzeniom kasacji - nieważności postępowania przez pozbawienie wnioskodawcy możliwości obrony swych praw - art. 379 pkt 5 KPC – w pominięciu dopiero w apelacji wnioskowanego dowodu z opinii biegłego dla wyliczenia faktycznego dochodu osiągniętego przez wnioskodawcę. Dochód ten został ustalony na podstawie informacji uzyskanej z Urzędu Skarbowego, stosownie do § 5 ust. 3 rozporządzenia z dnia 22 lipca 1992 r. i w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji nie był kwestionowany. Pominięcie więc tego dowodu przez Sąd Apelacyjny nie narusza prawa, gdyż art. 381 KPC upoważnia Sąd drugiej instancji do pominięcia dowodu, który mógł być powołany w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji.

Nie zachodzi także zarzucane w kasacji naruszenie prawa materialnego. W myśl art. 24 ust. 1 ustawy o rewaloryzacji prawo do emerytury ulega zawieszeniu lub zmniejszeniu, na zasadach określonych w przepisach, w razie osiągania wynagrodzenia lub dochodu z tytułu wykonywania zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, której wykonywanie podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. Wśród tych dochodów §1 ust 1 pkt 4 rozporządzenia MPiPS z 22 lipca 1992 r. wymienia dochody z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, rozumiane jako dochody faktyczne, a więc po potrąceniu ryczałtowo ustalonych kosztów ich uzyskania. Takie też stanowisko zostało zajęte przez Sąd Apelacyjny, który nadto stwierdził, że nie było ko-

nieczne powołanie dowodu z opinii biegłego, skoro wskazane przez Urząd Skarbowy dochody były faktycznie brane pod uwagę przy rozliczeniach podatkowych i nie zostały zakwestionowane przez wnioskodawcę jako podatnika.

Zauważyć wreszcie należy, że powiadomienie przez Urząd Skarbowy organu rentowego o łącznej kwocie dochodu osiągniętego przez wnioskodawcę w ubiegłym roku kalendarzowym nastąpiło w terminie wskazanym w § 5 ust. 3 rozporządzenia z 22 lipca 1992 r., co w pełni uzasadnia wydaną w sprawie decyzję, dokonującą rozliczenia pobranych świadczeń emerytalnych w roku 1996. Gdy więc kasacja nie zawierała usprawiedliwionych podstaw, należało orzec o jej oddaleniu na podstawie art. 393¹² KPC.

=====